

4

23rd Nov., 2016
3pm to 6pm

FYBcom
Sem I
EVS - I

QP Code : 760301 (06 pages)

610

(3 Hours)

[Total Marks : 100

- N.B. : (1) All the questions are **compulsory** and carry equal marks.
(2) Draw sketches and diagrams wherever necessary.
(3) Use of map stencil is permitted.
(4) World map (appendix -2) should be tied along with your answer paper.

1. (A) Study the thematic map supplied to you (appendix 1) and answer the following questions.
- (i) What is theme and cartographic technique of the map. 2
  - (ii) State the female life expectancy in India and China. 2
  - (iii) Name any three countries having female life expectancy of more than 80 years. 3
  - (iv) Which region has less than 65 years female life expectancy? State the reasons. 3
1. (B) Mark and name the following features at the most appropriate location in the outline map of the world supplied to you (appendix 2)
- (i) Largest desert in the world and Major mountain range in Asia. 2
  - (ii) A densely populated region and a sparsely populated region. 2
  - (iii) A country having coastal location and a country having continental location. 2
  - (iv) Any two largest wind energy producing countries in the world. 2
  - (v) Any two metropolition cities in northern hemisphere. 2
2. (a) What is Ecosystem? What are the functions of ecosystem?
(b) Give the definition and scope of environment.
- OR**
- (c) State the importance of environmental studies in detail?
(d) Write notes on :
(i) Food chain
(ii) Ecological pyramids

[TURN OVER]

3. (a) Define conservation and state the methods of conservation.
(b) Explain the problems associated with management of forest resource.

OR

- (c) Describe the types of resources with the help of suitable examples.
(d) Give an account on resource utilization and sustainable development.

4. (a) Explain in detail pattern of population growth and associated problems in the World.

- (b) Describe the measures taken to control population growth in India.

OR

- (c) Discuss on Human Development Index.
(d) Give in detail population explosion in India.

5. (a) Write in detail degradation of water resources in urban areas.

- (b) State the problems arising due to migration in urban areas.

OR

- (c) Write notes on :

- (i) Urbanisation
(ii) Urban Heat islands

- (d) Give an account on ' Smart Cities'

- सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत आणि सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत.
 (२) आवश्यक तेथे आराखडे व आकृत्या काढा.
 (३) नकाशा स्टेन्सिल वापरण्यास अनुमती आहे.
 (४) तुमच्या उत्तरपत्रिकेसोबत जगाचा नकाशा परिशिष्ट-२ जोडा.

१.- (अ) तुम्हास पुरविलेल्या विषयावर नकाशाचा अभ्यास करा (परिशिष्ट १) व खालील प्रश्नांची उत्तरे द्या.

(i) नकाशाचा विषय आणि नकाशाशास्त्रीय तंत्रे कोणते ते सांगा.	२
(ii) भारत व चीनमधील स्त्रीयांचे आर्युमान सांगा.	२
(iii) ८० वर्षांपेक्षा जास्त आयुर्मान असलेल्या कोणत्याही तीन देशांची नावे द्या.	३
(iv) कोणत्या प्रदेशात स्त्रीयांचे आर्युमान ६५ वयापेक्षा कमी आहे? त्याची कारणे सांगा.	३

१. (ब) तुम्हास पुरविलेल्या जगाच्या नकाशात खालील बाबी योग्य ठिकाणी दाखवा व नावे द्या.
 (परिशिष्ट - २)

(i) जगातील सर्वात मोठे वाळवंट व आशियातील प्रमुख पर्वत रांगा.	२
(ii) दाट लोकसंख्येचा एक प्रदेश व विरळ लोकसंख्येचा एक प्रदेश.	२
(iii) एक किनारी स्थान असलेला देश व एक खंडांतर्गत स्थान असलेला देश.	२
(iv) जगातील सर्वात जास्त पवन उर्जा निर्मिती करणारे दोन देश.	२
(v) उत्तर गोलार्धातील कोणतीही दोन महानगरे.	२

२. (अ) परिसंस्था म्हणजे काय? परिसंस्थेची कार्ये कोणती ते सांगा.

(ब) पर्यावरणाची व्याख्या व व्याप्ती द्या.

किंवा

(क) पर्यावरण अभ्यासाचे महत्त्व विस्ताराने सांगा.

(ड) टिपा लिहा :

(i) अन्नसाखळी
(ii) परिस्थितीकीय मनोरे

३. (अ) संवर्धनाची व्याख्या द्या व संवर्धनाच्या पद्धती सांगा.

(ब) वन संसाधन व्यवस्थापनाच्या संबंधीत समस्या स्पष्ट करा.

किंवा

(क) संसाधनाचे प्रकार योग्य उदाहरणाच्या सहाय्याने वर्णन करा.

(ड) संसाधनाची उपयोगिता आणि चिरंतन विकास यावर वृत्तांत द्या.

४. (अ) जगातील लोकसंख्या वाढीचे प्रारूप आणि संबंधित समस्या विस्ताराने स्पष्ट करा.

(ब) भारतात लोकसंख्या नियंत्रणावर करण्यात येणाऱ्या उपाय योजनांचे वर्णन करा.

किंवा

(क) मानव विकास निर्देशांक (HDI) यावर चर्चा करा.

(ड) भारतातील 'लोकसंख्या विस्फोट' यावर सविस्तर लिहा.

५. (अ) शहरी क्षेत्रातील जल संसाधनाची अवनती यावर सविस्तर लिहा.

(ब) शहरात होणाऱ्या स्थलांतरामुळे निर्माण झालेल्या समस्या सांगा.

किंवा

(क) टीपा लिहा :

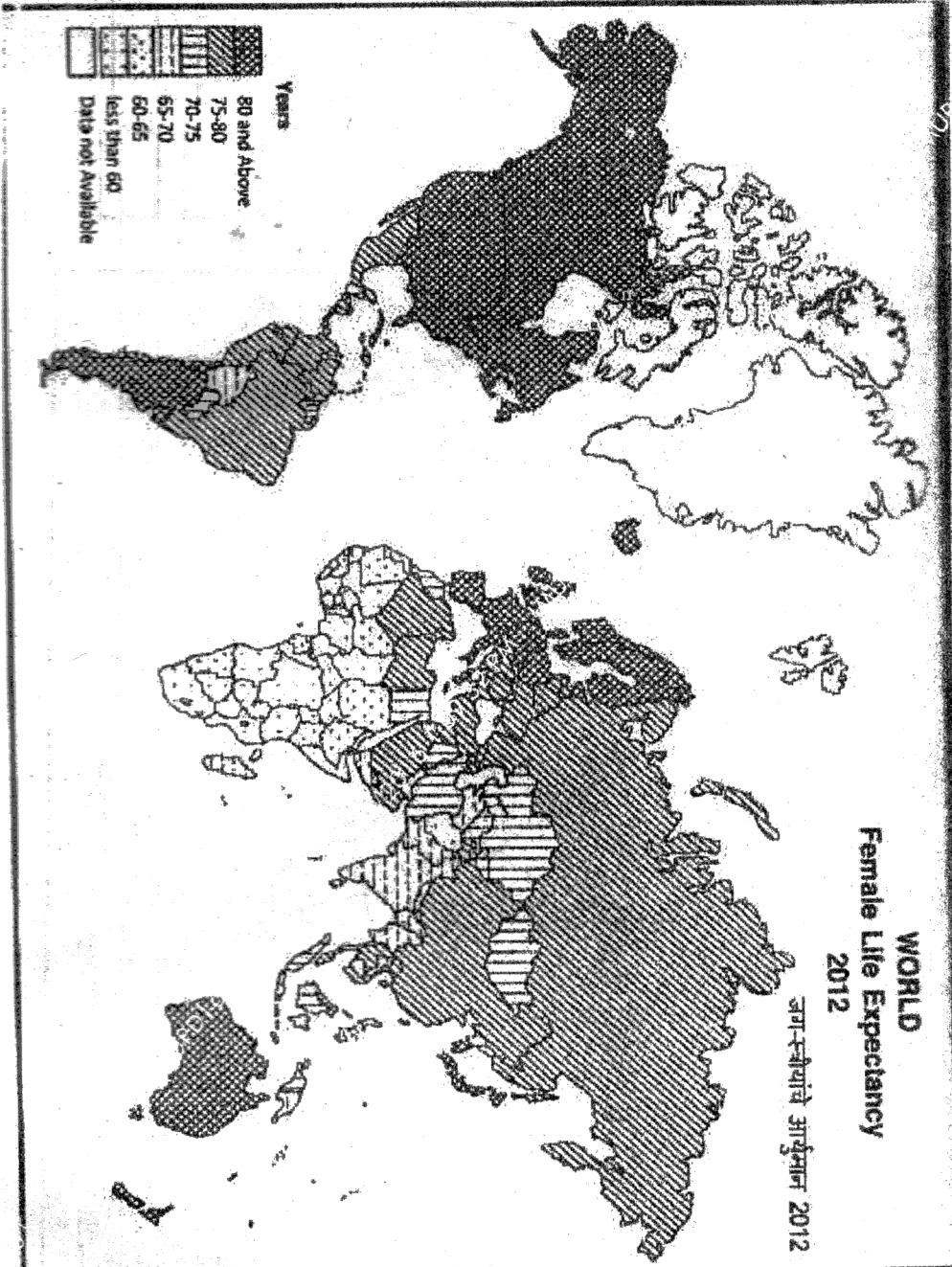
(i) शहरीकरण

(ii) नागरी औष्णिक बेटे

(ड) 'स्मार्ट नगरे' यावर वृत्तांत लिहा.

Question No : 1 (a)

Appendix : 1
परिशिष्ट 1

[TURN OVER]

